

ORHAN VELİ

Bütün Öyküleri

ORHAN VELİ

BÜTÜN
ÖYKÜLERİ

Can Modern

Bütün Öyküleri, Orhan Veli

© 2020, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2022

3. basım: Ocak 2023, İstanbul

Bu kitabın 3. baskısı 3 000 adet yapılmıştır.

Dizi editör: Şirin Etik

Düzeltili: Mert Tokur

Mizanpaj: Atahan Sıralar

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Baskı ve cilt: Melisa Matbaacılık Yayıncılık San ve Dış Tic. Ltd.
Maltepe Mah. Davutpaşa Çiftelhavuzlar Sk. No:16 Acar San. Sit.
Zeytinburnu, İstanbul
Sertifika No: 45099

ISBN 978-975-07-5124-0

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza Giz, No: 9/25, Sarıyer / İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

ORHAN VELİ

BÜTÜN
ÖYKÜLERİ

ÖYKÜ

♥can

ORHAN VELİ, tam adıyla Orhan Veli Kanık, 13 Nisan 1914'te İstanbul, Beykoz'da dünyaya geldi. 1921 Galatasaray Lisesi'ne başladı ama babası Mehmet Veli Kanık'ın Cumhurbaşkanlığı Bando Şefliği'ne atanması ve ailenin Ankara'ya taşınmasıyla öğrenimine orada devam etti. Garip akımının diğer iki üyesi olacak Oktay Rifat ve Melih Cevdet'le Ankara'da lise yıllarında dost oldu. Beraber *Sesimiz* dergisini çıkarmaya başladılar. Öğrenimini İstanbul Üniversitesi'nin Felsefe Bölümünde sürdüren Orhan Veli, 1936'da eğitimini yarım bırakarak Ankara'ya döndü ve PTT Genel Müdürlüğü'nde Telgraf İşleri'nde memurluk yaptı. İlk şiirleri de bu yıllarda Nahit Sırrı Örik'in teşviğiyle *Varlık*'ta ve diğer kültür-sanat dergilerinde müstear adla yayımlandı. 1941'de Oktay Rifat ve Melih Cevdet'le çıkardıkları *Garip* ile şiirde Birinci Yeni akımını başlattı. *Vazgeçmediğim* (1945), *Destan Gibi* (1946), *Yenisi* (1947) kitaplarını yayımladı. 1949'da *Karşı* adlı şiir kitabını, savaş sonrası dönemin zor şartları yüzünden yayın ömrü uzun olmamış *Yaprak* dergisini çıkardı. Sosyal, siyasi ve kültürel konularda yankı uyandıran yazılar kaleme almış, Oktay Rifat ve Melih Cevdet'le Nâzım Hikmet'in mahkûmiyetini protesto etmek için üç gün açlık grevi yapmaları o dönem çok konuşulmuştur. Orhan Veli, kapatılmış bir belediye çukuruna düşerek başından hafifçe yaralanmış ve dört gün sonra beyin kanamasından yaşamını yitirmiştir. Lisedeki edebiyat hocası Ahmet Hamdi Tanpınar'ın tarifıyla “şiirimize tatlı anlaşmazlığı ve lezzeti getiren zekâ” olan Orhan Veli, Aşiyân Mezarlığı'nda dostlarının yaptırdığı bir mezara defnedilmiştir. Yürüme mesafesindeki heykeli halen Boğaziçi'ni seyretmektedir.

İçindekiler

Hoşgör Köftecisi.....	11
Kan	15
Baharın Ettikleri.....	21
Öğleden Sonra	27
İşsizlik.....	33
Denize Doğru	39
Yaşasın Aşk William Saroyan.....	47

Hoşgör Köftecisi

Size bu yazımda üç masalı bir balıkçı meyhanesinde gördüğüm bir dünyadan bahsedeceğim.

İşiniz düşer, bilmediğiniz bir semtte kalırsınız. Yemek zamanı geçmiş, karnınız acıkmıştır. “Bir aşçı dükkânı bulsam da iki lokma bir şey yesem,” dersiniz. Dolaşırsınız, sağa bakarsınız, sola bakarsınız, yiyecek bir şey göremezsiniz. Dükkânların camekânları, musluklar, testereleler, ip yumakları, kurşun borular, tahlisiye simitleri cinsinden mallarla doludur. Dünyanın manasız bir dünya olduğuna hükmedeceğiniz gelir. Üzülmeysin. Bu manasız dünyanın hiç ummadığınız bir yerinde kapısından dört bir yana nefis kebab kokuları yayılan bir kebabçı dükkânı ile karşılaşmanız imkânsız değildir. İşte ben de o üç masalı balıkçı meyhanesini öyle bir yerde buldum. Daracık kapısından içeriye girerken aksi bir laf mı söylemişim nedir, ters bir müdahaleyle karşılandım. Bir ses: “Ne kafa tutuyorsun, otursana,” dedi. Üstelik bu sesin sahibi bir kadındı. Neye uğradığımı anlayamadım. Oturdum. Ayna mı, cam mı, ne olduğunu kestiremediğim bir mustatilde tablası başında balık satan bir balıkçı görüyordum. Durmadan bağırıyordu:

“Liraya, buraya; liraya, buraya!”

Ağız hareketlerinin sonradan seslendirilmiş filmlerdekilere benzer bir hali vardı. Sanki bu ses o ağızdan çıkmıyordu. İlkın yadırgadığım bu hale sonra sonra o kadar alıştım ki, hani beş-on dakika susacak olsa adeta rahatsız oluyordum. Muntazam tiktaklarına alıştığınız duvar saatiniz birdenbire duracak olsa nasıl olursunuz? Ona benzer bir şey.

Yanımdaki masada üç kadın oturuyordu. Üçü de dükkânla akraba gibiydiler. Beni tam bir külhanbeyi edasıyla karşılayan kadın sordu:

“Ne içersiniz bayım? Bira mı, şarap mı?”

“Bir şey içmek mi lazım? Şarap olsun öyleyse..”

Dükkânın havasına enikonu ısındığımı hissettiğim bir anda bu sevimli kadının ismini öğrenmek istedim:

“İsmim bana bile lazım değil, sen ne yapacaksın?” dedi.

Sonra yanındaki masada oturan kadınlara dönüp anlatmaya başladı:

“Kardeş, geldi kapıya dayandı. Çatçatı da var, patpatı da. Versek de alıp kaçırarak, vermesek de. Hani, ‘Ver de kurtul!’ demiş. Bizimki de o hesap! Verdik, kurtulduk.”

Neden bahsettiğini anlayamıyordum. Ama hoş bir hikâyeye benziyordu.

Orada üç-dört saat kaldım. Ben dükkândan oldum ama dükkân benden olmadı. O güzel havanın tam manasıyla içine girebilmek için aynı yere tekrar tekrar gitmek icap etti. Aileden olmaya başladığımı ancak Mualla Abla’yla “Fosforlu” şarkısını söyledikten, dükkân sahibi Etem Ağabey’le dertleştikten sonra anladım. Hatta o bile yetmedi. Dışarıda durmadan, “Liraya, buraya!” diye bağırarak balıkçının sesi, tahta masalar, dar peykeler, çarpık iskemlelerle de akraba oldum. Takacı, motorcu, mavnacı arkadaşlarımla dertlerini öğrendim. Rizeli Musa Kaptan’ın, Ömer’in, Papo’nun hikâyelerini dinledim. O şarkılar-

da, o seslerde, o hikâyelerde büyük bir dünya vardı. O daracık dükkâna giderken kendimi seyahate, hem de büyük bir seyahate çıkan bir adam sanıyordum. Gemici, motorcu, takacı dostlarımla Giresun'dan fındık yüklüyor, Kefken açıklarında denize tutuluyor, Köstence'de Niko Bar'dan çıkıp Türk arabacının arabasına biniyor, Novorosisk Limanı'nda balalayka dinliyor, Kazablanka'ya gidecek bir petrol gemisine tütün satıyordum. Bu üç masalı balıkçı meyhanesinde gördüğüm dünya gerçekten ne güzeldi! Çalışan insanlar, namuslu insanlar, kardeş insanlar.

Güzel bir dünyada yaşamak istiyorsanız siz de öyle bir meyhane bulunuz.

Tanin, 2 Nisan 1947

Kan

Çift atlı arabamız, ay ışığının yarım yamalak aydınlattığı dağ yolunda alabildiğine gidiyordu. Beş kişiydik: eski muhtar Hasan Gökbayrak, Şaban Kâhya, Hüseyin Çavuş, Gümrükçü, bir de ben. İkimizde martin vardı, ikimizde çifte, birimizde Fransız mavzeri. Atları Şaban Kâhya sürüyordu. Arabanın sahibi de oydu zaten. Pek az konuşuyordu. Bir aralık, geriye bile dönmeden:

“Arslan gibi beş kişiyiz,” dedi; “bir değil on tane Kara Hüsnü çıksa karşımıza vız gelir.”

Hasan Gökbayrak, Gümrükçü ile bana:

“Siz bilmezsiniz bu Kara Hüsnü’yü,” dedi, “çok namussuz adamdır. Geçende o Solak Çeşme’deki düğünde bizim Mustafa çocuğu öyle kan içinde bırakmalarına sebep de odur. Altmış senelik kan! Sonunda öçlerini aldılar.”

Bu kan hikâyesini, bu Kara Hüsnü hikâyesini bizim köyün kahvesinden dinleye dinleye hal olmuşum. İşte nihayet onların köylerine, onların düğünlerine gidiyorduk. Gitmemek de vardı ama kabadayılık da büsbütün ölmedi ya! Birinin kolu giderse ötekinin gözü çıkar. Daha ötesi bir can... Hani şu Kara Hüsnü’yü merak etmiyor da değilim. On bir köyün bir belası ne biçim adamdır acaba diyordum.

Ne yazayım diye düşünmeye başladım. Acaba hikâyeye mi yazsam? Hikâyede konunun pek o kadar mühim olmadığını söyleyenler de çıktı. Ama ne olursa olsun, bir vaka lazım. O vakanın bir başı bir sonu olması lazım. Üstelik vaka da, alışılmış bıkmış vakalardan olmamalı. Küçük burjuvanın hayatını anlatan, onun zaaflarını, onun adilliklerini dünyanın en büyük kahramanlıkları, en asil heyecanları gibi gösteren hikâyelerden illallah dedik artık.

Orhan Veli'nin kısa bir hayata sığdırdığı eserleri ebedi bir gençliğin ve tükenmez yaşama sevincinin izlerini taşır. Şiir biçimine ve şiir üzerine düşünmeye getirdiği yenilikçi tavrı, yaşamı kısıkrak yakalayan gözü ve şiirselliği Orhan Veli'nin düzyazısında da görmek mümkün.

Bütün Öyküleri, Orhan Veli'nin öykü türüne getirdiği renklerden oluşan, şairin geniş yelpazesinden izler taşıyan bir kitap.